

Mål C-217/23

Sammanfattning av begäran om förhandsavgörande i enlighet med artikel 98.1 i domstolens rättegångsregler

Datum för ingivande:

4 april 2023

Domstol som begär förhandsavgörande:

Verwaltungsgerichtshof (Österrike)

Datum för beslutet att begära förhandsavgörande:

28 mars 2023

Klagande:

Bundesamt für Fremdenwesen und Asyl

Motpart:

A N

Saken i det nationella målet

Asylförfarande – Grupp med särskild identitet – Annorlunda – Familj som samhällsgrupp

Syfte med och rättslig grund för begäran om förhandsavgörande

Tolkning av unionsrätten, artikel 267 FEUF

Frågor som har hänskjutits för förhandsavgörande

Ska formuleringen ”gruppen har en särskild identitet i det berörda landet eftersom den uppfattas som annorlunda av omgivningen” i artikel 10.1 d) Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/95/EU av den 13 december 2011 om normer för när tredjelandsmedborgare eller statslösa personer ska anses berättigade till internationellt skydd, för en enhetlig status för flyktingar eller personer som uppfyller kraven för att betecknas som subsidiärt skyddsbehövande, och för innehållet i det beviljade skyddet (omarbetning) tolkas så, att en grupp har

en särskild identitet i det aktuella landet enbart på grund av att den uppfattas som annorlunda av omgivningen, eller är det nödvändigt att pröva huruvida en ”särskild identitet” föreligger oberoende av, och bortsett från frågan huruvida gruppen uppfattas som annorlunda av omgivningen?

För det fall det följer av svaret på fråga 1 att frågan huruvida en ”särskild identitet” föreligger måste bli föremål för en självständig prövning:

2. Enligt vilka kriterier ska det prövas huruvida det föreligger en ”särskild identitet” enligt artikel 10.1 d i direktiv 2011/95/EU?

Oberoende av svaret på frågorna 1 och 2:

3. Ska vid bedömningen av huruvida en grupp uppfattas som annorlunda ”av omgivningen” enligt artikel 10.1 d i direktiv 2011/95/EU det avgörande vara de som utövar förföljelsen eller samhället som helhet, eller en betydande del av samhället i ett land eller i en del av landet?

4. Enligt vilka kriterier ska det bedömas huruvida en grupp uppfattas som ”annorlunda” enligt artikel 10.1 d i direktiv 2011/95/EU?

Anförda unionsbestämmelser

Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/95/EU av den 13 december 2011 om normer för när tredjelandsmedborgare eller statslösa personer ska anses berättigade till internationellt skydd, för en enhetlig status för flyktingar eller personer som uppfyller kraven för att betecknas som subsidiärt skyddsbehövande, och för innehållet i det beviljade skyddet (omarbetning)

Anförda nationella bestämmelser

2005 års asyllag (AsylG)

Kortfattad redogörelse för de faktiska omständigheterna och förfarandet i det nationella målet

- 1 A N, motparten, är en afghansk medborgare som ansökte om internationellt skydd i Österrike den 4 november 2015 enligt 2005 års asyllag.
- 2 Motparten motiverade denna ansökan med att han blev förföljd på ett asylrättsligt relevant sätt i Afghanistan eftersom hans fars kusin hotade honom med blodshämnd. Bakgrunden till blodsfejden var att fadern och dennes kusin tvistat om en fastighet. I samband med tvisten dödades fadern och en bror till motparten.
- 3 Bundesamt für Fremdenwesen und Asyl (Federala myndigheten för immigration och asyl, Österrike) (nedan kallad Bundesamt) avslog denna ansökan genom ett

beslut av den 21 juni 2017 om återsändande av motparten. Bundesamts uppfattning var att motpartens flykthistoria var fabricerad och påhittad och att han endast kommit till Österrike för att förbättra sin ekonomiska och sociala ställning.

- 4 Motparten överklagade detta beslut till Bundesverwaltungsgericht (den federala förvaltningsdomstolen, Österrike).
- 5 Bundesverwaltungsgericht biföll överklagandet. Denna dom upphävdes emellertid av Verwaltungsgerichtshof (Högsta förvaltningsdomstolen, Österrike). Även Bundesverwaltungsgerichts andra beslut upphävdes av Verwaltungsgerichtshof. Genom beslut av den 26 juli 2022 biföll Bundesverwaltungsgericht återigen överklagandet och beviljade motparten asyl samt fastslog att han därmed tillerkänts rättslig ställning som flykting.
- 6 Bundesverwaltungsgericht konstaterade att motparten är afghansk medborgare, tillhör det pashtunska folkslaget, bekänner sig till sunnitisk islam och härstammar från Laghman, Afghanistan. Hans far hade köpt en jordbruksfastighet av sin kusin. Denne kusin hade emellertid hävdat att köpet endast hade avsett ett arrende. Fadern hade vägrat återlämna fastigheten och vänt sig till byäldsten för att lösa konflikten. Även inför byäldsten hade kusinen hävdat att de endast arrenderade fastigheten samt hotat fadern. Nästa dag hade det skjutits på fadern, brodern och motparten på nämnda fastighet. Motparten hade sprungit iväg och flytt till en farbror [alt. morbror]. Denne hade tagit motparten och den övriga familjen till Kabul och sedan tillsammans med byäldsten organiserat begravningen av fadern och brodern. Därefter hade motpartens familjs hus bränts ner och de hade fått veta att man sökte efter honom. Efter det hade farbrodern organiserat motpartens flykt och inackorderat hans familj. Senare flydde emellertid farbrodern och familjen också till Pakistan.
- 7 Motparten är sålunda inblandad i en blodsfejd i ursprungslandet och riskerar att utsättas för övergrepp och eventuellt att bli dödad av faderns kusin om han återvänder till sin by. Om han skulle slå sig ned på en annan ort kan man inte utgå ifrån att han skulle bli utsatt för dylika överfall, men på grund av det rådande läget i Afghanistan är det inte längre möjligt för motparten att etablera sig och leva ett liv där utan orimliga vedermödor.
- 8 I juridisk mening anförde Bundesverwaltungsgericht att förföljelse som bygger på ett av de angivna skälen i Genèvekonventionen och som utövas av en privatperson eller privata grupperingar är asylrättsligt relevant ifall staten inte vill eller kan förhindra denna förföljelse. Blodsfejd är relevant i asylförfarandet, eftersom tillhörigheten till den samhällsgrupp som ”personerna i en storfamilj som hotas av blodshämnd” tillhör är fallet, om fruktan för hämndaktioner enbart bottnar i de direkt berörda personernas familjeband till varandra. Motparten förföljs enbart på grund av sitt släktskap till fadern och kan inte räkna med skydd från de afghanska myndigheterna. Därför föreligger en risk för asylrelevant förföljelse i ursprungsregionen och flykt inom landet är inte möjlig.

- 9 Bundesamt har begärt överprövning av detta beslut vid Verwaltungsgerichtshof.

Parternas huvudargument

- 10 Bundesamt gör gällande att Bundesverwaltungsgericht inordnar motpartens inblandning i en blodsfejd under skälet ”familjens tillhörighet till en samhällsgrupp” enligt Genèvekonventionen, men att vissa villkor måste vara uppfyllda enligt Europeiska unionens domstols rättspraxis (dom av 4 oktober 2018, C-652/16, punkt 10). För det första ska gruppens medlemmar ha en ”gemensam väsentlig egenskap” eller en ”gemensam bakgrund som inte kan ändras”, eller ha en egenskap eller övertygelse ”som är så grundläggande för identiteten eller samvetet att de inte får tvingas avsvära sig den”. För det andra ska gruppen ha en ”särskild identitet eftersom den uppfattas som annorlunda av omgivningen” i det aktuella landet.
- 11 Det har inte klargjorts huruvida en familj (eller delar av den) utgör en samhällsgrupp när det inte på något sätt har fastställts att familjen (eller delar av den) uppfattas som annorlunda av omgivningen.
- 12 Dessutom påpekar Bundesamt für Fremdenwesen und Asyl att den relevanta bestämmelsen i direktiv 2011/95/EU (artikel 10.1 d) har tolkats på olika sätt av de högsta domstolarna i Tyskland respektive Österrike.
- 13 Motparten anför i sitt svar i överprövningen att familjen har erkänts som en samhällsgrupp enligt Genèvekonventionen i den hänskjutande domstolens hittillsvarande praxis. Det framgår av motiveringen till det omstridda beslutet att det motsvarar den pashtunska traditionens blodshämnd och att en sådan utlöses av till exempel en olöst tvist om mark. Rätten till hämnd och förväntan om vedergällning är centrala inslag, varför faderns kusin också förväntar sig motpartens hämnd. En blodshämnd kan dessutom skjutas upp i årtionden.
- 14 Motparten anser att det är fråga om förföljelse på grund av tillhörighet till en samhällsgrupp, eftersom han ses som en del av den andra gruppen som är inblandad i blodsfejden av faderns kusin som förföljer honom.

Kortfattad redogörelse för skälen till att förhandsavgörande begärs

- 15 Bundesverwaltungsgerichts bedömning ifrågasätts inte av Bundesamt für Fremdenwesen i överprövningen, vilket medför att den hänskjutande domstolen ska utgå ifrån att motparten med tillräckligt konkret sannolikhet kan förvänta sig dödligt fysiskt våld. Dessa handlingar ska enligt artikel 9.1 tillsammans med artikel 9.2 a i direktiv 2011/95/EU betraktas som förföljelse som utförs av grupper som inte företräder staten. Motparten har inget skydd att vänta från staten.
- 16 För bedömningen av om motparten ska beviljas asyl är det avgörande ifall det föreligger en koppling mellan villkoren i artikel 10 i direktivet och de handlingar

som betraktas som förföljelse enligt artikel 9.1, eller ifall det saknas skydd mot sådana handlingar. Bundesverwaltungsgericht ser kopplingen i att kusinen till motpartens far endast vill döda motparten för att han tillhör den (avlidne) faderns familj – motparten har inte varit direkt inblandad i fastighetstvisten.

- 17 I förevarande mål utgår Bundesverwaltungsgericht från en förföljelse på grund av tillhörighet till en viss samhällsgrupp, närmare bestämt familjen, eventuellt bara till den familjemedlem mot vilken blodshämnden ska ske. I överprövningen bestrids inte att familjen kan utgöra en samhällsgrupp eller att den har en gemensam bakgrund som inte kan ändras. Däremot är det tvistigt om familjen (eller den berörda delen av den) ska betraktas som en sådan grupp enligt artikel 10.1 d i direktiv 2011/95/EU som har en särskild identitet i det berörda landet eftersom den uppfattas som annorlunda av omgivningen. Endast i det fallet är det möjligt att erkänna flyktingstatus.
- 18 Bundesamt anger i samband med överprövningen att det finns flera sätt att besvara frågan vad som utgör förföljelse på grund av tillhörighet till en samhällsgrupp.
- 19 Enligt den hänskjutande domstolens bedömning måste flera punkter klargöras för bedömningen av om familjemedlemmarna som hotas av blodshämnd kan betraktas som samhällsgrupp. Till att börja med inställer sig frågan när man kan tala om att en grupp har en särskild identitet i det berörda landet och därmed utgör en samhällsgrupp enligt artikel 10.1 d i nämnda direktiv. Dessutom måste det klargöras ur vilket perspektiv gruppen betraktas som en grupp av "omgivningen" och när den betraktas som "annorlunda" av denna omgivning.

Tolkningsfråga 1 och 2

- 20 Den hänskjutande domstolen konstaterar att det ges uttryck för ett orsakssamband i formuleringen i artikel 10.1 d i direktiv 2011/95/EU som tyder på att förekomsten av en särskild identitet hos en grupp beror på om den betraktas som annorlunda av omgivningen. Det skulle medföra att det vid bedömningen av om en grupp har en "särskild identitet" endast behöver avgöras om den "betraktas som annorlunda av omgivningen". Om denna tolkning är korrekt skulle en bedömning av andra, därmed icke sammanhängande kriterier inte behöva göras. Enligt denna tolkning kan inte en gruppmedlemmarnas uppfattning om sig själva eller känslan av tillhörighet i sig ligga till grund för huruvida den utgör en samhällsgrupp. Det avgörande måste nämligen vara om "omgivningen" betraktar gruppen som annorlunda. I "Vägledningen om tillhörighet till en viss samhällsgrupp" från det (dåvarande) Europeiska stödkontoret för asylfrågor (Easo) förefaller denna uppfattning förespråkas.
- 21 Om ett sådant orsakssamband (åtminstone delvis) inte föreligger och förekomsten av en "särskild identitet" ska bedömas separat inställer sig frågan (2) enligt vilka kriterier en sådan bedömning ska ske. Detta begrepp har nämligen inte definierats av unionslagstiftaren. Det är även oklart hur "särskildheten" i den "särskilda identiteten" kommer till uttryck.

Tolkningsfråga 3

- 22 Det förefaller oklart vilket perspektiv som unionslagstiftaren avsåg med formuleringen att gruppen ska betraktas som annorlunda ”av omgivningen”.
- 23 Man kan företräda åsikten att det är samhället (som helhet eller en betydande del av det) i det berörda landet eller området där personen i fråga är bosatt som avses. I ett sådant fall torde en familj, just på grund av medlemmarnas egenskap att de utgör en familj, i regel endast betraktas som annorlunda av omgivningen om familjens sätt att leva tydligt avviker från de i övrigt rådande sedvänjorna för en familj.
- 24 Dessutom torde det vara nödvändigt att omgivningen känner till den aktuella gruppens existens. Om omgivningen förblir ovetande om gruppens existens kan uppfattningen att en sådan grupp är annorlunda enbart av den anledningen aldrig bli aktuell.
- 25 I den tidigare nämnda vägledningen från Easo verkar detta förhållningssätt förespråkas, eftersom det där står att relevant och aktuell information om ursprungslandet är nödvändig för att kunna bedöma om en viss samhällsgrupp existerar i ett land. Man måste även undersöka hur ett samhälle fungerar och hanterar grupper olika, eftersom en samhällsgrupp existerar med det omgivande samhället som sammanhang.
- 26 Enligt detta förhållningssätt torde det inte vara fråga om en befintlig samhällsgrupp i förevarande mål. I detta fall är det väl nämligen enbart förföljarna och den förföljda familjen som har kännedom om blodsfejden, inte hela eller en väsentlig del av samhället. Men om man utgår ifrån att förföljarnas synpunkt räcker för att en samhällsgrupp ska föreligga skulle det vara förföljarna som utgör gruppens omgivning enligt artikel 10.1 d i direktiv 2011/95/EU och att avgränsningen avser förföljarna. Enligt detta synsätt skulle motpartens fars familj vara en samhällsgrupp i förevarande mål, eftersom den betraktas som sådan av förföljaren (faderns kusin).

Tolkningsfråga 4

- 27 Även bedömningen av om en grupp betraktas ”som annorlunda” av omgivningen ter sig problematisk.
- 28 Begreppet ”annorlunda” är så till den grad öppet hållet, att varje godtyckligt vald egenskap skulle kunna medge ett sådant inordnande. Dessutom förefaller begreppet ha en inneboende negativ konnotation. Man kan sålunda tänka sig att med ”annorlunda” följer omgivningens nedvärdering av denna grupp. I ovan nämnda vägledning från Easo talas det i detta sammanhang om en ”stigmatisering” av gruppen, samtidigt som det dock anges på ett annat ställe i vägledningen att annorlunda inte nödvändigtvis behöver uppfattas som något negativt.

- 29 Det kan dock vara så, att det bara är ”vara på ett annat sätt” som avses och att det endast handlar om ett språkligt problem – ”different” som används på engelska har nämligen enligt den hänskjutande domstolens uppfattning inte några negativa konnotationer.
- 30 Om det handlar om att ett större antal personer betraktar gruppen som ”annorlunda” kan det vara avgörande att endast en viss egenskap eller flera bestämda egenskaper medför att en grupp betraktas som annorlunda av ett större antal personer. Andra egenskaper, av vilka endast några enstaka betraktas som annorlunda av andra personer, skulle då inte vara av betydelse. Med ett sådant synsätt skulle förföljarens perspektiv inte vara avgörande för avgränsningen av en samhällsgrupp.
- 31 Det är ovisst just i förevarande mål ifall en familj som är inblandad i en blodsfejd betraktas som annorlunda av omgivningen och ifall omgivning avser ett större antal personer. Oavsett om – liksom ovan anförts – en sådan omgivning (som i hög grad omger gruppen) i regel inte har fått kännedom om den avgörande egenskapen har motparten i sitt svar i överprövningen själv hänvisat till att det motsvarar den upprätthållna traditionen i pashtunwali i ursprungsregionen att en tvist som i förevarande mål hanteras genom blodshämnd. Av detta kan man inte utan vidare sluta sig till varför en familj som är inblandad i en blodsfejd skulle betraktas som annorlunda av den omgivning som också lever enligt denna tradition.
- 32 Men om förföljarens perspektiv skulle vara det utslagsgivande kan det räcka för tillhörighet till en samhällsgrupp att förföljaren betraktar familjen, som blodsfejden föreligger med, som annorlunda.
- 33 I förevarande fall betyder det att om förföljarens perspektiv ska vara det utslagsgivande har motparten med rätta tillerkänts flyktingstatus. Men om så inte är fallet hade Bundesverwaltungsgericht inte fått tillerkänna motparten denna status, eftersom det inte funnes någon koppling till ett skäl som motiverar beviljandet av asyl. Bundesverwaltungsgericht hade då i ett tillkommande steg behövt pröva ifall motparten skulle erkännas subsidiärt skydd.